

מרובה פרק שביעי בבא קמא

עב.

עין משפט
גר מצוה

פ"א א מ"י פ"ב מהלכות
גניבה הלכה ט' ופ"ב
מהלכות שחיטה הל' ג
וע"ש בכ"מ:

דלא אכלי בשרא דתורא. שריו צמעינת היה: **סיפא לא קרינא** ביה וטבחו בולו באיסורא. משמע אכל כפל מחייב אע"ג דלא עמד זדין ואפי' ארבעה וחמשה הוה מחייב אי לאו דבעינן וטבחו כולו באיסורא ורישא נמי קמני חייב בארבעה וחמשה ואע"ג דאייירי בלא עמד זדין כמו בסיפא

דאין חילוק זין רישא לסיפא אלא דברישא טבח ואח"כ מת אציו ובסיפא מת אציו ואח"כ טבח ולמאי דס"ל מעיקרא לרב נחמן ולא חמשה חלאי בקר לא מוקי כשעמד זדין אלא משום דלא ליהוי ה' חלאי בקר אס כן משמע כל הסוגיא דאדם מוריש קנס לזניו והקשה ריב"ז דברישי נערה שנתפתתה (במורה נבוכים דף מב: ושם) אמרינן כי קאמרינן ממונא הוי להורישו לזניו בשאר קנסות והתם הוי פי' משום שעמד זדין אכל לא עמד זדין משמע כולה שמעתא דלא מני להוריש וי"ל דרבא ורב נחמן דהכא לית להו סוגיא דהתם דס"ל דיכול להוריש בשאר קנסות אע"ג שלא עמד זדין דנהי דקנס של אונס ופיטוי אין יכול להוריש בשום ענין כדקמני צממני' דהתם היינו משום דאזותו דבר שהקנס יולא ממנו דהיינו הבת אין יכול להורישו לזניו כדאמרינן

דלא אכלי בשרא דתורא ואלא מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא א"ל רישא קרינא ביה וטבחו כולו באיסורא סיפא לא קרינא ביה וטבחו כולו באיסורא: השוחט ונמצאת טריפה וכו': א"ל רב חביבי מחזונאה לרב אשי ש"מ⁶ אינה לשחיטה אלא לבסוף דאי ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף כיון דשחט בה פורתא אסרה אידך לא דמריה קא מבח א"ל רב הונא בריה דרבא כי קא מחייב אההוא פורתא א"ל רב אשי לא תידחי וטבחו כולו בעינן וליבא אלא קשיא א"ל הכי אמר רב גמרא משמיה דרבא בגון ששחט מוקצת סימנין בחוץ וגמרון בפנים איבא דמתני לה אהא א"ר שמעון משום דרבי לוי סבא אינה לשחיטה אלא לבסוף ור' יוחנן אמר ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף א"ל רב חביבי מחזונאה לרב אשי לימא קסבר רבי יוחנן חולין שנשחטו בעורה לאו דאורייתא דאי

דלא אכלי בשרא דתורא. לא דקדקתי טעמו של דבר: ומאי שנא סיפא. כיון דרישא אפי' לא עמד זדין א [קאמר רחמנא] דחמשה בקר ואפי' חמשה חלאי בקר סיפא כשמת אציו ואחר כך טבח ומכר למה לא ישלם לאחיו את חלקם: וענאו. כולו משמע: ש"מ.

מדקמני ממתניין השוחט חולין בעורה חייב: אינה לשחיטה אלא לבסוף. הלכך כל כמה דטבח דמריה קא טבח ובגמר שחיטה הוה דמיתסקר בהנאה: כגון ששחט מיעוט סימנין בחוץ וגמרון בפנים. אוי' השלימן לרוב דבגמר טביחה הוה דאיתסקרא ועד השתא דמריה קא טבח: אינה לשחיטה. אין שחיטה נקראת אלא לבסוף. ונפקא מינה לענין המחשב בקדשים חוץ למקומם או חוץ לזמנן או מחשב שלא לשמן אינה מחשבה א"ל כ"כ חשב בסוף שחיטה: מחילה ועד סוף. וכל כמה דחשיב הוה מחשבה: חולין שנשחטו בעורה. פלוגתא היא במסקת קדושין (דף נח.) אי דאורייתא היא אי דרבנן: דאי

(א) פסחים סג. חולין טז: (ב) קמח. זבחים ל. (ג) וחוילין טז: וז"ל ר"ש בן לקיש (א) ר"ל (ד) [לעיל ג. (א) או ליתא ב"ב]. עמד זדין ואל' חייב אתה ליתן ויכול להוריש לזניו. העתק מחלופי גרסאות, (א) אפי' לא עמד זדין וא"כ סוגיא דהכא איירי בלא עמד זדין. העתק מחלופי גרסאות, (א) ואפ"כ יליף מוכחש דפטור מקרבן שטעה. העתק מחלופי גרסאות, (ט) שקודם שנגררה לאחר העמדה זדין הפה של בותרת קנפא ומשנגררה היא שלה ע"י קנס. העתק מה"ש, (י) שהיי העתק מה"ש נערה. העתק מה"ש.

מוסף רש"י
אינה לשחיטה אלא קרייה שחיטה אלא כסופה (חולין כ"ט).

רבינו הגנאל
השוחט ונמצאת טריפה, השוחט חולין בעורה משלם תשלומי ד' דהו' ואקשינן אליבא דר' יוחנן דאמ' ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף. ודבריו ר' יוחנן מפרישין בפרק השוחט אחד בעוף, לימא חולין שנשחטו בעורה איסוריהו לאו דאורייתא.

התם אותם לזניכם ולא צויתכם לזניכם אכל ממון דהכא שהכפל ד' וה' יולאין ממנו דהיינו צהמה הוה מוריש לזניו לפיכך זה הקנס מוריש לזניו ועוד נראה לר"י דרבא ורב נחמן דהכא לא פליגי אסוגיא דרבה ואצ"י דפרק נערה (סג.) דמייירי הכא כולה מתנינן כשעמד זדין ואמרו ליה חייב אתה ליתן לו דכ"ג אדם מוריש לזניו קנס כיון דא"ל חייב אתה ליתן לו ולא שייך השתא למפרך ארישא ליפלוג דדידיה בטבח ומכר בחיי אציו זין עמד זדין ללא עמד דניחא ליה למתני כולה צעמד זדין דתו לא הוי קנס דאפי"כ בסיפא מת אציו ואח"כ טבח דפטור משום דבעינן וטבחו כולו באיסורא וליכא ויחידוש זה אינו יכול להשמיענו אלא צמת אציו ואח"כ טבח ומכר אכל מעיקרא דסבירא ליה חמשה בקר אמר רחמנא ולא חמשה חלאי בקר והיינו טעמא דמפטר בסיפא פריך שפיר דליפלוג ולימני דדידיה צמה דברים אמורים כשעמד זדין ואמר לו לא תן לו אכל לא עמד זדין פירוש שלא אמר לו לא תן לו אלא חייב אתה ליתן לו וטבח ומכר ואח"כ מת אציו פטור מטעם ולא ה' חלאי בקר⁶ דהיינו טעמא דסיפא דסיפא נמי מייירי בלא עמד זדין בחיי אציו שלא אמר לו לא תן לו אלא חייב אתה לו אס כן צמנס נקט בסיפא מת אציו ואחר כך טבח דבזה הענין אפי' טבח ואחר כך מת נמי וקצת נראה דוחק פירוש זה דמאחר דמועלת העמדה זדין דחייב אתה ליתן לו לענין שחשוב כאילו זכה שיכול להוריש לזניו אס כן גס לענין זה תועיל שיחשוב כאילו נתחייב לזניו ה' בקר שלמים שמכח האב הוא מתחייב לשלם לאחיו ולא מכחם ור"י הלכך מפרש דבכל קנס אדם מוריש לזניו⁶ וההיא דפרק נערה (סג.) לענין קרבן שצוה איירי כמו שמוכח תחילת הסוגיא דלענין קרבן שצוה שאל אציו לרבה ועל זה הסיבוי כי קאמינא ממון הוי לרבי שמעון להתחייב עליו קרבן שצוה להורישו לזניו שאס מת ותצוהו אחר מיתת אציהם קנס שהיית חייב לאציו והעמידך זדין ונתחייבת לו זדין וכפר ושצבע ואחר כך הודה הואיל ואגלחי מילתא דבשעת שנפל ליד היורשים כבר היה ממון אכל אציהם שהרי כבר עמד עליו זדין ונתחייב לו ולא היה יכול להודות ולהפטר מהן אס כן לגבי ידיהו אין עקרו קנס וה"ל דומיא דפקדון דקרא ומתחייב עליה קרבן שצוה אכל אס לא עמד זדין אע"פ שהיורש יורשו מכל מקום אין דומיא דפקדון ולא מחייב בטענתו קרבן שצוה אפי' העמידוהו זדין ונתחייב להו זדין ואחר כך עתה כשתצוהו כפר ושצבע והודה שהרי עיקרו קנס והא דלמר צמר הכי דאליטריך קרא וכיחש לעמדה זדין ובגרה ואחר כך מתה דהתם כי קא ירית מינה קא ירית מ' מכל מקום אין דומיא דפקדון אע"פ שעי' ירושה צא ליד האב עכשיו הואיל ומחילתו קנס לגבי ידיה וידיה מ' אפי' מתה אחר שצורה עיקרו קנס מיקרי לגבי האב ולא מתחייב קרבן שצוה ואס תאמר צפרק אלו נערות (סג דף נח: ושם ד"ה יט) דקבעי יש צגר בקצר ופקע אב אז אין צגר ולא פקע אב ואמאי פקע אב כשיש צגר בקצר נהי דאין לו מכחו יהיה לו מכח ירושה שירש את צמו כיון דקנס נמי צר ירושה הוה אפי' יכול לומר דהתם אין יכול לזכות מכחה שהצת לא היתה ראויה לזכות צו מעולם⁶ ואס תאמר וכי צעי מעיקרא יש צגר בקצר ודבנה הוה היאך יכול להיות של צנה הלא אינה יכולה להוריש דקאמר צבעיא צמרייתא יש צגר בקצר ופקע אב ויש לומר דבעיא קמייאת הוה צבושת ופגם דהוי ממונא ומורשת שפיר לצנה אע"ג דבושת ופגם איתקש לקנס כדמנין צפרק נערה (סג דף מה:.) לא הספיקה לעמוד זדין עד שמת האב הרי הן של עלמא משמע דצבושת ופגם נמי קאי מדקמני הרי הן לשון רבים היינו דוקא לענין גביית האב איתקוש לקנס כדכתיב ונתן האיש השוכב עמה לאציו הנערה חמשים וגו' ודרשינן הנאת שכיבה נ' מכלל דאיכא בושת ופגם ואית דדריש תחת אשר עינה מכלל דאיכא בושת ופגם אכל הכא נהי דמפטר המאנס מן הקנס לפי שאין יכולה להוריש שלא זכתה צו מצושת ופגם דהוי ממונא לא מפטר: ד"א ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף מביי שחיט פורתא ב'. ממאי דחייב רחמנא אחולין בעורה ואשחוטיו חוץ לא מני למפרך אי ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף מביי שחיט פורתא אסרה ואידך מחתך עפר בעלמא הוה אע"ג דליכא למימר דמחייב אההוא פורתא כמו שאפרש בסמוך דכיון דאין שם פסול אחר אלא דשחוטיו חוץ לצדו איכא למימר דבבחי חייב רחמנא אכל כשיש פסול אחר עמו אז יש לפטור אפילו למ"ד ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף כיון דבסוף שחיטה עפר בעלמא: ב' קמחייב אההוא פורתא מחייב. תימה כיון דסוף השחיטה פוסלת אין לו להתחייב אפורתא קמא אפילו למ"ד ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף כדמשמע צ"ב דחולין (דף טז:.) דפריך מההיא דאירע זה פסול בשחיטה זין קודם פסולה זין לאחר פסולה אין מטומאה בגדים בהזאתה קודם פסולה מטומאה בגדים לאחר פסולה אין מטומאה בגדים ואי אמרת ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף ניפלוג נמי בשחיטה ומשני נתקלקלה בשחיטה קאמרת כיון דנתקלקלה בשחיטה לבסוף איגלחי מילתא למפרע דמעיקרא לאו שחיטה היא כלל ואזותו קלוקל מפ' ר"ת דלאו דוקא נתקלקלה בגוף השחיטה כגון נחר ומעקר אלא אפי' נתקלקלה ע"י מלאכה שעשה בשעת שחיטה דומיא דאירע זה פסול בהזאתה דמייירי בפסול מלאכה דאי לאו הכי אכתי תקשה לו ניפלוג נמי בשחיטה פסול מלאכה נמי אלמא משמע התם דאפי' למ"ד ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף כשיירע פסול צאמצע אין תחילת השחיטה שחיטה וי"ל דהכא נמי ה"מ לאקשוי ליה אלא בלאו הכי מסלק ליה שפיר: ד"א קסבר רבי יוחנן חולין שנשחטו בעורה לאו דאורייתא. ומקשה דידיה אדידיה דאיהו גופיה אמר צפרק האיש מקדש (קדושין דף נז:.) חולין שנשחטו בעורה דאורייתא וילף לה מקרא: